

देवरमिति युगांतरधर्मः कलौ देवरात्कृतो सन्ने निवेद्यात् ॥५२॥ लिखेतीति केयोचित्येते देवरादयः अलिखितोऽश्नात् भार्यो लिखेत्येव स्मरतो न योजयेत्तर्ष अपरेषां मेतत्रो निर्मेयरादये प्रवृत्तिः ऐच्छिकान्तु वैधीत्यर्थः ॥५३॥ अस्मिन्पक्षद्वये नियममाह तदिति सर्वोणिमंगलानि हरिद्रास्नानादीनि मे त्राश्वप्राकृपाणिग्रहणीयाय त्र निष्पन्नास्माद्दशमयंत्रवर्तने तत्रैव पूर्वोक्तो नियमविकल्पो प्रवर्तनेन तु पाणिग्रहणादूर्ध्वं तत्र सैकल्पपृथक्कंदनाया अपिकत्यायायोः पहारस्तज्जिन्यो मृषावादः पातको भवति दातुर्न तु तावन्मात्रेण तस्यो भार्यो त्वमुत्पन्नमित्यर्थः ॥५४॥ कदा तर्हि तदुत्पद्यतेऽत आह पाणीति यत्र तु शानादूर्ध्वं सप्तमपदात्पाक भर्तुर्मरणं संगोत्रत्वादि ज्ञानं वा जानं तत्राव्यस्मेदा न मृषा वाद दोषोपि नास्तीत्यर्थः ॥५५॥ देयं दानं एव न वक्ष्यमाणं तमेवाह अनुकूलमिति अनुवंशोऽस्ववंशानुरूपो अयं भावः यथाऽधानपावमानेष्टिभ्यां समुच्चिताभ्यामग्रयउत्पद्यते न त्वेकैकेन एवं दानपाणिग्रहाभ्यां भार्यो त्वमुत्पद्यते । तत्राद्याभावो वैचौर्येणा ह्युत्पादानधर्मपत्नीत्वं परस्याभावे तु तस्यादोमीत्वा न्न कर्मसंबं

देवरं प्रविशोक्त्या तप्येद्वापितपःपुनः ॥ तमेवानुगता भूत्वा पाणिग्राहस्य काम्यया ॥५२॥ लिखेत्येव तु केयोचित्येदं विदुः पाणिग्रहणं मंत्राणां निष्ठा स्यात्सप्तमे पदे ॥ पा निश्चयं विदुः ॥५३॥ तत्पाणिग्रहणात्पूर्वमेतं यत्र वर्तते ॥ सर्वमंगलमंत्रं वैमृषावादस्तु पातकः ॥५४॥ पाणिग्रहणं मंत्राणां निष्ठा स्यात्सप्तमे पदे ॥ पा निग्रहस्य भार्योऽस्याद्यस्य चाद्भिः प्रदीयते ॥५५॥ इति देयं वदं त्यत्र एतन्निश्चयं विदुः ॥ अनुकूलमनुवंशो भ्रात्रादत्ता सुपाणि को ॥ परिक्रम्यथा न्याये भार्यो विदेद्विजोत्तमः ॥५६॥ इति श्री महाभारते अनुशासन पर्वणि आनुशासनं दानधर्मे विवाहधर्मकथने च तु श्रुत्वा रिंशोऽध्यायः ४४ युधिष्ठिर उवाच कत्यायाः प्राप्तश्च कल्याः पतिश्चैव नास्ति कश्चन ॥ तत्र का प्रतिपत्तिः स्यात्तन्मे ब्रूहि पितामह ॥१॥ भीष्म उवाच यापुत्रकस्य ऋद्धस्य प्रतिपाल्या तदा भवेत् ॥ अथ चेन्नाहरेच्छुल्केऽपि ताश्च कल्कप्रदस्य सा ॥२॥ तत्स्यार्थं पूत्य मीहे तयेन न्यायेन शङ्कुयात् ॥ न तस्मान्मे त्रवत्कार्यं कश्चित्कुर्वीत किंचन ॥३॥ स्वयं द्युतेन सा ज्ञप्ता पित्रो वै प्रत्यपद्यत ॥ तत्तस्यान्ये प्रशंसंति धर्मज्ञा नेतरे जनाः ॥४॥

घइति ॥५६॥ इति अनुशासन पर्वणि नेलकंठीये भारतभाचदीपे च तु श्रुत्वा रिंशोऽध्यायः ॥४४॥ ॥७७॥ कत्याया इति श्रुत्कदम्बे त्रोषितस्तद्भयादप्यभ्वनद्वृणुते तदा तसि त्रा किं कर्तव्यमिति प्रश्नार्थः ॥१॥ या कत्या पितुः प्रतिपाल्या पितान्वयदित तत्र श्रुत्कंपरपक्षीयेभ्यः पराच्यनदद्यात्तर्हि सा कत्या श्रुत्कप्रदस्येव ज्ञेयाननुपितुस्तस्या अन्यस्मेदा तु मधिकारोऽस्तीत्यर्थः ॥२॥ तस्य श्रुत्कदस्यार्थं न्यायेन उतमानं रेतसः क्रमेण पुत्रं देहेन स चास्यापुत्रस्य श्रुत्कदस्योपकाराय भवति न तु तस्मात् श्रुत्कदादप्यः कश्चिन्मे त्रवत्कार्यं विधिस्तस्याः पाणिग्रहणं कुर्वीत ॥३॥ एवं प्राप्तश्च कल्याः कर्तव्यमुक्त्वा अप्राप्तश्च कल्यास्तादृश्याः कागतिरित्यत आह स्वयमिति पित्रा ज्ञा ज्ञप्तासतीत्यर्थं नैव भर्त्रा योगं प्रत्यपद्यत तच्च इतरं धर्मज्ञानप्रशंसंति ॥ ४॥